

Kinnitatud MTÜ Mulgimaa Arenduskoda üldkoosoleku otsusega nr 1, 30.09.2021

II MEEDE: KÜLAKESKKONNA JA –KOGUKONNA ARENDAMINE

Meetme rakendamise tulemusena paraneb piirkonna elukeskkonna atraktiivsus ja elukvaliteet, suureneb kohaliku tegevuse aktiivsus ning partnerlus teiste organisatsioonide ja mittetulundussektori vahel. Kohalikkude looduskeskkonda ja traditsioone tuleks senisest enam piirkonnas väärtustada ning tõsta elanike keskkonnaalast teadlikkust, erinevate infopäevade ja koolituste kaudu.

LEADER-projektitoetuse andmise ja kasutamise tingimused ning kord on sätestatud Maaeluministri 23.10.2015 määruses nr 11.

1. Meetme eesmärgid:

1. Tõusnud on piirkonna sotsiaalne ja majanduslik heaolu ning suurenenud on elanike oskused ja teadmised.
2. Noored panustavad piirkondlikku tegevusse.
3. Piirkond on elu- ja puhkekeskkonnana atraktiivne.
4. Lapsed ja noored on kaasatud ja aktiivsed.
5. Suurenenud on kogukonna koostöövõime, era-, avaliku ja kolmanda sektori vaheline partnerlus ja väliskoostöö.
6. Pidurdunud on noorte ja tööealiste inimeste väljaränne.
7. Kogukonnad on aktiivsed ja eestvedajad motiveeritud.
8. Tõusnud on kogukonna keskkonnateadlikkus.
9. Säilinud on maastikud, nende ajaloo, kultuuri ja pärimuse väärtustamine ning eksponeerimine.
10. Taastuvenergia kasutajaskonna hulk on suurenenud
11. Tõusnud on teadlikkus säästvast arengust ja kasutatakse võimalusel taastuvenergiat

2. Toetatavad tegevused:

Investeeringu projekti tegevused:

- avalikuks kasutuseks sh huvitegevuseks kasutatavate riiete (sh rahvariided jne) ja varustuse hankimine;
- muusikariistade restaureerimine ja taastamine ning uute ehitamine
- kiviaedade jt teiste traditsiooniliste piirdeaedade jm sarnaste objektide rajamine ja parendamine
- tervislikku eluviisi propageerimine (terviserajad, üritused, mänguväljakud jne)
- elukeskkonna parendamine (taristu, parkla, kõnnitee, prügimaja, haljasala jne)
- turvalisuse parendamine (sh, päästekomandod, turvasüsteemide taristu/vahendid-kaamerad põhiliikumisteedel, keskustes jne)
- kodulehtede ja mobiilirakenduste loomine
- taastuvenergia süsteemide väljaehitamine ja vajalike uuringute koostamine.
- omanikujärelevalve ja muinsuskaitsejärelevalve kuni 3% kogu ehitustegevuse abikõlblikust maksumusest

Ühisprojekti tegevused (tegevused võivad sisaldada ühisprojekti elluviimiseks otseselt vajalikke investeeringuid):

- elukestev õpe ja koolitused (huviharidus, täiend-, taseme- ja vabahariduslik õpe)
- kohaliku kogukonnaalgatusvõimet ja ettevõtlikkust arendavad tegevused

- laste- ja noorte vaba aja veetmisvõimaluste arendamine
- kohaliku kultuuri- ja ajaloo pärandi uurimine ning väljapanekute ja näituste korraldamine ning pärandi tutvustamine
- kodulehtede täiendamine ja jätkusuutlik arendamine;
- kogukonna eestvedajatele motivatsioonipaketi (liidrite koolitus, uued kogemused jne) koostamine ja teostamine
- turvalisuse parendamiseks koolitus ning ennetustöö
- ühisprojektid piirkonnas - laagrijuhitide koolitamine, sotsiaalse toimetulekuga seotud tegevused jne
- piirkonna ja kogukonna tegevuste tutvustamine piirkonnas ja väljaspool
- traditsioonilise maaelu õpetamine lastele ja noortele läbi tegevuste
- sise- ja väliskoostööprojektid (sh ühisprojektid) piirkonna konkurentsivõime tõstmiseks erinevate riikide ja erinevate sektorite vahel
- kohaliku tegevusgrupi koostööprojektide kaudu sise- ja väliskoostöö arendamine, kogukonna ettevõtlikuse toetamine

Abikõlblikud kulud

Vastavalt Maaeluministri 23.10.2015 määruse nr 11 § 30 on abikõlblikud järgmised kulud:

(1) Toetatava tegevuse või investeeringu abikõlbliku kulu moodustavad tegevuse elluviimiseks või investeeringu tegemiseks vajalike kulude maksumus, sealhulgas omanikujärelevalve ja muinsuskaitsejärelvalve tegemise maksumus kokku kuni kolm protsenti investeeringuobjekti ehitustööde abikõlblikust maksumusest ning kavandatava ehitise projekteerimistööde maksumus kuni kümme protsenti investeeringuobjekti ehitustööde abikõlblikust maksumusest, ning abikõlbliku tegevuse või investeeringu tähistamiseks vajalike sümbolite maksumus.

(2) Projektitoetuse abikõlblikud kulud on:

1) ehitise ehitamise ja parendamise kulud;

2) veevarustus-, kanalisatsiooni- ja reoveepuhastussüsteemi, elektrisüsteemi ja elektripaigaldise, uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu ja juurdepääsutee ehitamise kulud ning nende juurde kuuluvate seadmete ostmise, paigaldamise ja vastava võrguga liitumise (edaspidi koos taristuinvesteering) kulud;

3) masina, seadme, sisseseade või muu põhivara ostmise, liisimise ja paigaldamise kulud, sealhulgas patendi, litsentsi, autoriõiguse ja kaubamärgi omandamine;

4) maastikusõiduki, veesõiduki või mootorsõiduki ostmise ja liisimise kulud, kui selle sihtotstarve on teenuse osutamine tegevuspiirkonnas ning kui projektitoetust taotleb ettevõtja, mittetulundusühing või sihtasutus;

5) infotehnoloogilise lahenduse ja tarkvara ostmise ning paigaldamise kulud;

6) teostatavusuuringu koostamise kulud, sealhulgas uuringud, mis on seotud küllade, maapiirkondade ja kõrge loodusliku väärtusega alade kultuuri- ja looduspärandi säilitamise, taastamise ja selle kvaliteediparandamisega, sealhulgas sotsiaalmajanduslikud aspektid ning keskkonnateadlikkus;

7) sellise töö, teenuse ja kauba ostmise kulud, mis ei ole punktides 1–6 nimetatud tegevuse osa.

Punktis 7 nimetatud tegevuste elluviimiseks võib toetust taotleda, kui need viiakse ellu vastavalt § 28 lg 3 nõuetele:

2) kahe- kuni nelja-aastase tegevuskava alusel vähemalt kahe juriidilise isiku või füüsilisest isikust ettevõtja poolt, keda nimetatakse partneriteks ning kellest vähemalt üks ei ole teine kohalik tegevusgrupp (edaspidi ühisprojekt) või

3) koolitus- ja teavitustegevusena tegevuspiirkonna ettevõtluse arendamiseks (edaspidi teadmussiirde projekt).

(3) Lõike 2 punktides 1 ja 2 nimetatud tegevuse osaks võivad olla kavandatava ehitise projekteerimistööde, sealhulgas muinsuskaitseaduse alusel kehtestatud korras muinsuskaitse eritingimuste koostamise kulud, kavandatavale ehitustööle ehitusseadustiku alusel kehtestatud korras

omanikujärelevalve (edaspidi omanikujärelevalve) tegemise kulud ja muinsuskaitseaduse alusel kehtestatud korras muinsuskaitse järelevalve tegemise kulud.

(4) Kasutatud masina, seadme või eriotstarbelise sõiduki ostmise ja liisimise kulud on abikõlblikud, kui projektitoetust taotlev ettevõtja, mittetulundusühing või sihtasutus tõendab, et:

1) masina, seadme või eriotstarbelise sõiduki ostmiseks või liisimiseks ei ole hinnapakkuja varem saanud toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi;

2) masina, seadme või eriotstarbelise sõiduki hind ei ületa selle turuväärtust ja on uue samaväärse masina või seadme hinnast madalam;

3) masina, seadme või eriotstarbelise sõiduki eeldatav kasutusiga on vähemalt viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest juhul, kui taotleja ei ole VKE, ja vähemalt kolm aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest juhul, kui taotleja on VKE.

(5) Abikõlblik kulu peab olema mõistlik, põhjendatud, selge, üksikasjalikult kirjeldatud, majanduslikult otstarbekas ja toetuse eesmärgi saavutamiseks vajalik. Projektitoetuse taotleja tagab kasutatava toetusraha otstarbeka ja säästliku kasutamise.

Maaeluministri 23.10.2015 määruse nr 11 § 32 on sätestatud kaudsete abikõlblike kulude hüvitamine.

Mitteabikõlblikud kulud

Vastavalt Maaeluministri 23.10.2015 määruse nr 11 § 31 lg 1 ei ole abikõlblikud järgmised kulud:

1) maa ja olemasoleva ehitise ostmise ning üürimise või rentimise kulud, välja arvatud kontoriruumi ja ürituse korraldamiseks vajaliku maa ja ruumi rentimise kulud;

2) käibemaks juhul, kui projektitoetuse taotlejal on võimalik taotleda selle tagastamist käibemaksuseaduse alusel;

3) sularahamaksed;

4) riigilõiv, teenustasu pangatoimingu eest, tagatismakse, intress ja muu finantsteenusega seotud kulu;

5) õigus- ja raamatupidamisteenuse kulud, välja arvatud § 32 lõike 2 punktis 6 sätestatud juhul;

6) viivis, trahv ja muu rahaline karistus ning kohtumenetluse korral menetluskulud;

7) kulutused stipendiumile, annetustele, auhindadele, meenetele ja kingitustele, välja arvatud kingitused §-s 29 nimetatud koostööprojekti korral;

8) erisoodustuselt tulumaksuseaduse § 48 lõike 4 tähenduses tasutav maks;

9) eksperdi või projektijuhi töötasu, sealhulgas sotsiaal- ja tulumaks ning kohustusliku kogumispensioni ja töötuskindlustusmaksed, kui ekspert või projektijuht on ametnik või avalikus teenistuses töötav töötaja või riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse hallatava asutuse töötaja, kelle tööülesanded on sarnased toetatava tegevusega;

10) sõiduauto ostmise ja liisimise kulud;

11) kulud, mis on seotud liisingulepinguga, nagu liisinguandja kasumimäär, intressi refinantseerimiskulud, üldkulud ja kindlustusmaksed;

12) liisingumakse, kui asja omandiõigus ei ole viie aasta möödudes arvates PRIA poolt projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid mitte hiljem kui 2023. aasta 30. juunil üle läinud toetuse saajale;

13) kohaliku omavalitsuse üksuse ülesande asendamiseks tehtud kulud;

14) kulud, mis on vastuolus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artiklites 45, 60 ja 61 sätestatud nõuetega;

15) projekti toetatava tegevuse elluviimisega seotud üldkulud, välja arvatud ühis-, teadmussirde, koostöö- ning koostööprojekti ettevalmistava projekti projektijuhtimisega seotud otsesed personalikulud ja kaudsed kulud;

16) ühis-, teadmussirde, koostöö- ning koostööprojekti ettevalmistava projekti elluviimisega seotud projektijuhtimise otsesed personalikulud ja kaudsed kulud, kui projektitoetuse taotleja on kohaliku üksus või põllu- ja maamajanduse valdkonna riigimuuseum;

17) ühis-, teadmussirde, koostöö- ning koostööprojekti ettevalmistava projekti elluviimisega seotud

projektijuhtimise otsesed personalikulud, mille maksumus ületab 20 protsenti ühis-, teadmussiirde, ning koostööprojekti ettevalmistava projekti projektijuhtimisega seotud abikõlblikest kuludest, sealhulgas projektijuhi keskmine brutotunnitasu, mis ületab kümmet eurot;

18) projektijuhtimise otsesed personalikulud ja kaudsed kulud, mille maksumus on arvatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 45 lõike 2 punktides a ja b nimetatud abikõlblikest kuludest;

19) kasutatud kauba, sealhulgas sõiduki ostmise ja liisimise kulud, välja arvatud § 30 lõikes 4 sätestatud juhul

20) kulud, mis ületavad Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 99 lõikes 6 nimetatud võrdlushindade kataloogi kantud asja piirhinda, kui taotletakse toetust asja kohta, mis on nimetatud võrdlushindade kataloogi;

21) kulud, mille on tasunud ühis- ja koostööprojekti osalev partner;

22) ehitustegevus, mis ei võimalda selle elluviimise järel ehitist sihipäraselt kasutada;

22¹) ühis-, teadmussiirde, koostöö- ning koostööprojekti ettevalmistava projekti elluviimisega seotud projektijuhtimiseenus, mille maksumus ületab 20 protsenti ühis-, teadmussiirde, koostöö- ning koostööprojekti ettevalmistava projekti projektijuhtimisega seotud abikõlblikest kuludest;

23) muud kulud, mis ei ole tegevuse elluviimisega või investeeringu tegemisega otseselt seotud.

Toetust antakse kooskõlas Euroopa Liidu riigiabi ja vähese tähtsusega abi eeskirjadega.

3. Meetme sihtgrupp:

Mulgimaa Arenduskoja piirkonnas tegutsevad MTÜ-d (sh kohalik tegevusgrupp), SA-d, KOV-id

4. Kohaliku tegevusgrupi nõuded projektitoetuse taotlejale ja toetuse saajale (sh. dokumendid, mida peab projektitoetuse taotleja esitama taotluse esitamisel):

Projektitoetuse taotleja peab vastama hetkel kehtivale Maaeluministri LEADER määruses esitatud nõuetele ja Mulgimaa Arenduskoja strateegiale 2014-2023. Kavandatava tegevuse või investeeringu tegemist ei või alustada varem ja investeeringu tegemist tõendavad dokumendid ei või olla väljastatud varem kui kohaliku tegevusgrupi poolt projektitaotluse PRIA e-teenuse keskkonnas kinnitamise päevale järgneval päeval.

Maaeluministri 23.10.2015 määruse nr 11 §37 on sätestatud nõuded projektitoetuse osaks olevale avaldusele ja esitatavatele dokumentidele.

(1) Avalduses esitatakse projektitoetuse taotleja ja taotluse kohta järgmised andmed:

3) sihtasutuse asutajate ja nõukogu liikmete nimekiri juhul, kui taotleja on sihtasutus, kelle asutajate ja nõukogu liikmete nimekiri pole kättesaadav mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrist;

4) mitte varasema kui taotluse esitamisele vahetult eelnenud kuu esimese kuupäeva seisuga mittetulundusühingu liikmete nimekiri, välja arvatud usulised ühendused, juhul, kui taotleja on mittetulundusühing, kelle liikmete nimekiri pole kättesaadav mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrist;

5) eraõigusliku juriidilise isiku juhtimis- ja järelevalveorganitesse kuuluvate isikute nimekiri juhul, kui juhtimis- ja järelevalveorganitesse kuuluvate isikute nimekiri ei ole kättesaadav äriregistrist või mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrist;

(3¹) Avalduses esitatakse ühisprojekti kohta järgmised andmed:

1) tegevuskava elluviimise periood;

2) eesmärkide kirjeldus;

3) tegevuse kirjeldus;

4) tegevuskava elluviimise ajakava, milles tegevused on kavandatud ühtlaselt kogu tegevuskava elluviimise perioodile;

5) eeldatavate tulemuste kirjeldus, sealhulgas ühisprojekti laiemast mõjust tegevuspiirkonnale;

6) selle olukorra kirjeldus, mille lahendamisele on ühisprojekt suunatud;

7) ühisprojektis osaleva partneri nimi, registrikood ja kontaktandmed;

8) ühisprojektis osalevate poolte üksikasjalik ülesannete kirjeldus.

(4) Projektitoetuse taotleja esitab PRIAle koos avaldusega järgmised dokumendid, kui need on asjakohased:

8) projektijuhi elulookirjeldus, kui taotletakse toetust projektijuhtimise kulude kohta;

10) ühiste kavatsuste kokkuleppe ära kiri, kui taotletakse toetust kohaliku tegevusgrupi piirülese koostööprojekti ettevalmistamiseks või ühisprojekti elluviimiseks;

11) ära kiri dokumendist, mis tõendab, et maa, millele planeeritakse ehitada, kavandata ehitis, mida ehitatakse või kuhu seade paigaldatakse, või mootorsõiduk, kuhu seade paigaldatakse, kuulub taotleja omandisse või on antud taotlejale õiguslikul alusel kasutamiseks vähemalt kolmeks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, kui taotleja on VKE, ning viieks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, kui taotleja ei ole VKE, või kui projektitoetust taotletakse uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu rajamiseks;

13) väljavõte ehitusprojekti joonistest koos ehitusprojekti seletuskirjaga juhul, kui need on nõutavad ehitusseadustiku kohaselt ja kui ei taotleta toetust ehitusprojekti koostamiseks.

Projektitoetuse taotleja esitab projektitoetuse saamiseks lisaks Maaeluministri LEADER määruses nõutavatele dokumentidele:

- vormikohase projekti kirjelduse;
- koopia põhikirjast;
- mitte varasema kui taotluse esitamisele vahetult eelnenud kuu esimese kuupäeva seisuga mittetulundusühingu liikmete nimekiri, v.a usulised ühendused;
- eraõigusliku juriidilise isiku järelevalveorganitesse kuuluvate isikute nimekiri (nõukogu, revisjonikomisjon vms)
- hinnapakkumuse koos täpsustava kirjelduse või lähteülesandega, kui tegevuse või investeeringu käibemaksuta maksumus ületab 1000 eurot;
- hoone või hoone osa ehituse puhul (ehitusseadustiku mõistes) esitada hinnapakkumus PRIA Excel vormil;
- kui projektitoetuse saaja taotleb toetust PRIA hinnakataloogi kantud asja kohta, ei pea projektitoetuse saaja olema saanud hinnapakkumust;
- kui projektitoetuse saaja taotleb toetust kasutatud masina või seadme ostmiseks, peab taotleja olema saanud vähemalt ühe hinnapakkumuse kasutatud seadme või masina kohta ja ühe hinnapakkumuse uue samaväärse seadme või masina kohta, mis ei ole kantud hinnakataloogi;
- põhivara investeeringu puhul põhivara nimekiri
- või väljavõtte vastavast põhivaragrupist vahetult taotlemisele eelneva kuu viimase kuupäeva seisuga (kajastub: soetamise aasta, soetamisväärtus ja jääkväärtus);
- toetuse saaja täidab Mulgimaa Arenduskoja seireandmete küsimustiku enne viimase maksetaotluse esitamist ja 2 aastat peale projekti lõppemist;
- projekti lõppedes, koos viimase maksetaotluse esitamisega, esitab toetuse saaja Mulgimaa Arenduskojale lühikokkuvõtte projekti tegevustest ning fotod projekti investeeringu objektidest ja/või tegevustest digitaalselt.

Kulude abikõlblikkus ja mitterahaline omafinantseering on reguleeritud taotluse esitamise hetkel kehtivas Maaeluministri LEADER määruses.

5. Toetuse maksimaalne suurus ja määr

Toetuse määr on kuni 90 % abikõlblike kulude maksumusest.

Erisused: MTÜ, KOV ja SA saavad toetust kuni 60%, kui projekti tegevus on suunatud ettevõtluse arendamiseks. Taristuinvesteeringu, välja arvatud uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu tegemiseks projektitoetuse taotlemise korral, antakse projektitoetust kuni 60% investeeringu abikõlblikest kuludest. Uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu rajamiseks antakse projektitoetust kuni 90 protsenti abikõlblikest kuludest. Mootorsõiduki,

maastikusõiduki ostmiseks või liisimiseks on toetus MTÜle, SAle kuni 30% abikõiblikust maksumusest.

Piirmäär ühe taotluse kohta kuni 25 000 eurot taotlusvoorus. Kogu perioodi maksimum ühe taotleja kohta kuni 200 000 eurot. Taotleja saab esitada ühes taotlusvoorus ühe taotluse, v.a ühis- ja koostööprojektid.

6. Viide sihtvaldkonnale

Meede panustab järgmistesse sihtvaldkondadesse: 6A, 6B, 6C, 1A

7. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artiklis 5 nimetatud prioriteedid, mille eesmärkide saavutamisele strateegia meetme rakendamine enim kaasa aitab

Meede käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1305/2013 sätestatud järgnevaid artikleid: 14, 15, 17, 19, 20, 26, 35, 44, 61.

8. Viide arengukava meetmele, kui strateegia meede sellega kattub

Käesolev tegevusgrupi strateegia meede ei kattu Eesti maaelu arengukava 2014-2020 meetmetega.

9. Saavutatavad indikaatorid ja sihttasemed:

Väljundnäitajad:

- Ellu viidud projektide arv: 127
- Projektides osalenud inimeste arv: 500
- Lapsi ja noori kaasavate projektide arv: 25
- Ümber- ja täiendõppe läbinud inimeste arv: 300

Tulemusnäitajad:

- Vähemalt 60 % elanikkonnast on rahul elukeskkonnaga
- 50 % lastest ja noortest on rahul vaba aja veetmise võimalustega
- Mittetulundusühenduste arv: algtase 490 sihttase 500
- Taastuvenergia kasutusega ja/või keskkonnasäästlikke tehnoloogiaid kasutades rajatud objektide arv: 3

10. Projektitoetuse taotluste hindamiskriteeriumid

1. Projekti sidusus Mulgimaa Arenduskoja II meetme eesmärkidega.
Võimalikud hindepunktid (punktiskaala 0-1-2-3).
2. Projekti seos arengukavade ja arengudokumentidega.
Võimalikud hindepunktid (punktiskaala 0-3).
3. Projekt soodustab omaalgatust, ühistegevust ja koostööd, oodatav tulemus on vastavuses planeeritud kulutustega.
Võimalikud hindepunktid (punktiskaala 0-1-3-5).
4. Projekt on loogiline, probleemid on välja toodud ja eelnevalt läbi analüüsitud.
Võimalikud hindepunktid (punktiskaala 0-1-2).
5. Taotleja suutlikkus projekti elluviimiseks: finantsvõimekus, riskid ja jätkusuutlikkus on läbi kaalutud.
Võimalikud hindepunktid (punktiskaala 0-1-3).
6. Projektis on kasutatud uuenduslikke lahendusi projekti eesmärkide saavutamiseks.
Võimalikud hindepunktid (punktiskaala 0-1-2).
7. Huvi-ja/või sihtgrupina on kaasatud noored. (noor kuni 40 a)
Võimalikud hindepunktid (punktiskaala 0-1-3).